

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvijs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

CXIII. An Fidelium Matrimonium Consummatum sit solubile quoad
Vinculum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

NOTA. I. Viro & vxori par est libertas diuortium faciēdi. 2. Et quoad thorum possunt autoritate suapte separari ob certum adulterium: quoad Cohabitationem verò opus est iudicio Ecclesie. 3. Separatio tamen ob adulterium sit illicita; I. Si vxor sit vim passa. 2. Si vterque coniux sit adulter: 3. Si post cognitum adulterium rem cum compare habuerit: 4. Si autor coniugi fuerit ad adulterium.

DICO AD I. *Aug. l. 1. de adult. cōiug. c. 1. 2, 3, 4.* distinguit verba Pauli; quòd loquatur de separatione iniusta ibi: *Præcipio vxorem à viro non discedere.* De iusta ibi: *Quod si is deceferis, manere innuptam.* Errat igitur Luthero-caluinistæ locum totum de Iniusta exponentes sola.

AD II. Et verò sunt plures. Nam ibidem *Mat. 19* postâ causâ fornicationis; promittit centuplum dimittentib⁹ vxorem, & sequentibus Christum. Item, *1. Cor. 7.* ob infidelitatem fieri discessionē posse permittitur. Itaque sententia Christi sic intelligenda est, vt non pugnet cū Christo, & Paulo. Ratio: quia dimissio potest solum fieri ob crimina in damnū comparis vergentia: aut ob maius bonū. Fornicatio enim opponitur directè fidei matrimoniali: cætera crimina solum per accidens. Deinde liberat comparem ad omnem vitam à debito reddendo: alia crimina non liberant.

AD III. Quia iusta est dimissio ob fornicationem; ideo periculum dimissi non imputatur dimittenti iustè. Ex duobus enim periculis minus eligendū est: rat alienum nocentis censetur minus proprio innocentis.

AD IV. Ista, de quibus Scripturæ,

non Vinculum ipsum efficiunt; sed ad illud consequuntur: alioquin longior peregrinatio esset prohibita. Vinculum autem est obligatio, quâ alter sit alterius proprius in omnem vitam.

QVÆSTIO CXIV.

An Fidelium Matrimonium Consummatum sit solubile quoad Vinculum?

LUTHERVS *l. Capt. Bab.* statuere nil audeat, optat tamen definiri, Non ab Episcopis; sed duobus doctis & bonis. Licet solui etiam Vinculum ob vel fornicationem, vel decennem absentiam alterius: Sic anno 1522. *comment in 1. Cor. 7.* Licet soluiant, si alter sit ethnicus, aut falsus Christianus, aut rituosus, aut quodcumq; peccatum inducat, aut pauper sit, aut amicum coniugios nolint BRENTIVS *in Mat. 19.* Quoties alter alteri non est commodus: aut quacumque de causâ displiceant.

MELANCHTHON *in Locis*, Licetum vult ob fornicationem, aut si alter iniustè discedat ab altero. CALVINVS *Instit. 4. c. 19. §. vlt.* iuræ rannicam legem esse, quæ non permittit dissolutionem Vinculi ob adulterium aut Infidelitatem. Kemnitius sequitur Calvinum. ERASMVS anno 1515. docuit licere ob fornicationem etiam vinculum solui: Sic & Caietanus, & Catherinus: Qui duo tamen se submissè per Ecclesie. Licere tamē maximè volunt in iustis.

SVADENT istis, quæ ex omnibus collegit Kemnit 1. Lex innocentem nubere alteri vetans priuat iure suo citra culpam. 2. Diuortium, à Christo concessam ob fornicationem; esset laqueus in fonti, qui Vritur. 3. *Mat. 19.* quæritur de dimissione quoad Vinculum, non quoad thorum: nam solum illam norant, quæ ducere aliam licebat. *Deu. 24. Lev. 11. Jer. 3. Ezech. 44.* Ergo, qui dimisit ob fornicationem, & aliam ducit, non machatur. 4. Præcipio non discedere: subaudi, nisi ob fornicat. Si discesserit iniustè, & non ob fornicat. tunc Manere innuptam; ergo si iustè ob fornicationem discesserit, nubere potest. &c. *Bellarmin. c. 17. §. Mat. 19.* Generalis sententia est: *Qui dimiserit vxorem*

rem, sc. iniuste, excepta fornicationis causa que iusta est; facit eam infontem mœchari. & qui dimissam fontem seu infontem duxerit, adulterat: Ideo trāsire ad altera vota licet infonti: non licet fonti, in pœnam. Et loca *Mar. 10. Luc. 16.* quæ silent de fornicationis causa, debent exponi per Matthæum 19, quod liceat ob fornicationem & dimittere, & ducere aliam. 6. Verba, *Rom. 7. & 1. Cor. 7.* *Vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro.* Quia ligata est: hæc generaliter capienda sunt; non in casu fornicationis, ait Caietanus, Calvinus, Erasmus, Bucerus Kemnitius. &c. q. d. Generaliter mors est expectanda in diremptione Vinculi, non autem in Dimissione.

AVTOR. Theologis *Diuortium* est separatio matrimonii consummati quoad thorum aut Cohabitationem, manente Vinculo: *Repudium*, soluto vinculo. Iuristis *Repudium* est seu sponsæ seu vxoris: *Diuortium* solius vxoris. Theologis factum ob fornicationem diuortium, nubere neutri licet, ob permanens Vinculum. 1. Ita S. Scriptura in meo *Antichristo p. 3. q. 45.* 2. Ita Traditio singula per sæcula S. Patrum. Clemens in Can. Apost. can. 48. Vide *Bell. c. 16.* 3. RATIO. Quia Matrimonium est signum coniunctionis Christi cum Ecclesia in vinculo insolubili: ergo & ipsum est tale. sic *Aug. l. de bono coniug. c. 7. 15. 18. 24.* 2. Si liceret, liberis pater fieret vitricus, viuâ matre, ait *S. Ambr. in Luc. 16.* 3. Repudiis innumeris fieret porta: ait *S. Hier. in Matt. 19.* 4. Vbi lex prohibēs fontem dimissum nubere? Soluto vinculo quid eum prohibet magis, quàm infontem? Nec ethnici, vbi disciplina vigeat, repudium permittebant, teste *Tertull. in Apolog. c. 6.*

DICO AD I. Lex ea est Christi, non Papæ: & priuat infontem sine culpa quidem; sed non sine causa.

AD II. Infontem, si cōtinere nequeat, lapsę ignoscat, & retineat eam in remediū: nā dimittere non tenetur. Non autem videri durum debere, culpis ignoscere cōparis, docet *S. Aug. vbi supr.* Sin' eam retinere non licet; ecce remedium, *Matt. 2. Petite, & accipietis donum continentię.* Quid si vxor in morbum incideret perpetuum? aut ab hoste abriperetur? &c. ita Augustinus.

AD III. Istud: *Nisi ob fornicat.* Si Exceptiuè sumatur, tunc sermo est de dimissione ob fornicationē, persistente vinculo: licet Pharisei interrogarint de dimissione quoad thorum et vinculum. Nam in Vinculo sunt duo: Dimissio, & Potestas ducendi aliam: illam Dominus concessit ob fornicationem: at hanc omninò sustulit. Si verò Negatiuè accipiat, cum *Aug.* tunc damus loqui Dominum de dimissione quoad vinculum; tē negamus eam in causa fornicationis.

AD IV. Loquitur de discessione solum ob iustam causam; alioquin si daret optionem; pugnaret secum ipso, & cum Euangelio.

AD V. Si prohiberetur nubere in pœnam; & tamen soluta esset à vinculo; nubēs non mœcharetur, etsi matrimonium fieret irritum: quod absurdū. Neque per Matthæum exponuntur sequentes Euangelistæ; iste enim ante hos scripsit; & Marcus Romanis, quæ eis Petrus; Lucas Gentibus, quæ Paulus eis prædicarat: non vt supplerent in eo; sed vt pseudomathæum redarguerent.

AD VI. At plana esse verba dicit *S. Aug.* Nec Apostolus vnquam addidit exceptionem. Ei consentiunt *S. Patres,* & ratio. Quia docere intendit legem

obligatio ad legem, donec vel Lex abrogetur, vel coniux moriatur; ita morte Christi factum, & Lex mortua est, & homines in alium translati sunt statum, ceu mortui legi veteri.

QVÆSTIO CXV.
An, & Quæ sint Impedimenta
Matrimonii?

LUTHERO-CALVINIANI promiscuè, Lex parte Consensus impedimenta matrimonium contractum Dirimentia admittunt tria, Error, Conditionem, Coactionem: Addunt Defectum consensus paterni. Ex parte Personæ, duo simpliciter. Impotentia reddendi debiti, & Ligamen: Duo non simpliciter admittunt, Cōsanguinitatem, & Affinitatem; sc. quoad Gradus in Leuitico designatos: cætera reiciunt, ac damnant. *Melanche. in Locistit. de Cōiugio.* Lutherus serm. de Matrim. *Duodeviginti causas in suo Iure effuxit Papa, quibus omnibus matrimonium vel dissipet, vel impediat: Quas tamen serè omnes & reicio, & condemno.*

AVTOR. Impedimenta sunt duplicia: 1. Impedienita; sed non Dirimentia; quæ aduersantur Matrimonii, non Essentiæ, sed Solennitati, vel accidenti. Quæ sunt duo:

Ecclesia Vetitum; nec non Tempus Feriatū, Impediunt fieri, permittunt facta teneri

2. Impediētia & Dirimentia, quæ Essentiæ Matrimonii aduersantur sic, ut cū iis nunquam sit verum matrimonium. Hinc contractum de facto, non de iure irritum reddunt. Sunt ea XII.

Error, Conditio, Votū, Cognatio, Crimen, Cultus disparitas, Vis, Ordo, Ligamē, Honestitas Affinis, Si forte coire nequibus. [Ita,

Hæc socianda vetant connubia; facta reiectant.

Essentialia autem matrimonii sunt tria, 1. *Consensus*, ut causa Efficiens qui ponit Intentionem: 2. *Cum Signo expres-*

sus, ut Formā; quod tale est, qualis Consensus verus, aut falsus: 3. *Inter Legitimas Personas*; quæ sunt Materia. Ex parte Consensus est Ignorantia personæ, vel conditionis; & Coactio. Ex parte Personæ, cætera accidunt omnia.

Porro nos de iis solum, quæ conturbant Aduerlarium.

QVÆSTIO CXVI.
An Consensus parentum requiratur necessario ad Matrimonium Ratum?

LUTHERVS Serm. de Matr. Si ex Matrimonio contractum parentum contracto, sit nata proles, firmum est matrimonium. Si nondum sit nata, si potestate parentum erit consummare vel irritare. 2. *ERANT in Dialogo de matr. Inscio parentibus contractum, ut Natura sensus approbat; nec Veterum leg. ut: nec Moysi vsq; nec Evangelica, aut Apostolica doctrina,*

3. *Bucerus in Mat. 19. optat reuocari in sum leg. s. civiles, quæ vetēt contractas oblig. parentibus.* 4. *Brentius in Catech. iubet in eo stare iudicio magistratus: quod sint casus in quibus consensu parentum nil opus sit & Kemnitius. CALVINVS. &c.*

SVADENT istis, quæ collegit *Kemnitius 7. 1. Exam. pag. 127. ex prædictis.* 1. *Quia Pontificii quidam, ut Gropperus in Inst. Colon. affirmant requiri consensum.* 2. *Talis esse debet coniunctio, ut eius autor esse Deus possit. Num. Mat. 19. Quod Deus coniunxit. &c. Si Deus non est autor illius, quod contra eius præceptum contrahitur. Nam in quarto Decalogi iubentur liberi obedire parentibus: Idq; exponitur Col. 3. Filii obedite parentibus PER OMNIA. Proinde Illud Relinquet homo patrem, &c. Et adheret uxori, intelligi debet de matrimonio consummato. Sic lex Dei Exo. 22. Deut. 22. Item Num. 30. Si puella quid vult inscio patre, hic irritare potest: ergo & sponsonem matrimonii Deniq; Deus mediante præcepto iungit duos, sine quo Medio nulla est coniunctio.* 3. *Iura Ciuilia irritant sic contracta: quæ autem Ciuilia & naturalis ratio suadet hoc fieri, in tantum, ut iussus parentum præcedere debeat.* 4. *Ius Canonicum sæpè iubet idem.*